

FRANCESC

VIAPLANA I MANRESA
ALCALDE DE LA SEU D'URGELL

JJOO al Pirineu, ni tan bons, ni tan dolents

A finals de primavera els pirinencs i pirinenques tindrem l'oportunitat de decidir si volem celebrar uns jocs olímpics d'hivern. Fins fa poc m'ha costat decidir-me per una opció, ja que em faltava informació per poder-me posicionar. És més, trobava sorprenent que hi haguessin uns posicionaments tant fermes tant pel sí, com pel no.

Personalment la meua opinió de celebrar uns jocs olímpics al nostre territori no ha estat monolítica. Al 2010 ja es parlava de celebrar uns JJOO al Pirineu, i a qui m'ho preguntava li responia que si els JJOO eren el preu que havíem de pagar perquè es materialitzessin les inversions que tant necessitem al Pirineu, era un preu que estava disposat a pagar. Aquesta embrionària candidatura finalment no va prosperar. Uns anys més tard es va tornar a reprendre la iniciativa. El secretisme amb què es duia el projecte, juntament amb que ningú em clarificava quin seria el llegat pel nostre territori, em va fer anar virant cap al no. I és que tot semblava en que es resumia en que serien els JJOO més sostenibles de la història. Per mi això no és cap mèrit per sí sol, ja que avui en dia tots els esdeveniments han de ser pensats des de la sostenibilitat.

A hores d'ara sabem que no arribarem a la consulta amb un projecte definit, i també crec que és cert que si tinguéssim un projecte tancat, ens queixaríem de no haver-hi participat en la seva elaboració. Per mi és clau que el territori hi participi. Que hi han adversitats al davant és cert. L'estat espanyol, com tots els estats, voldrà utilitzar aquest esdeveniment políticament, en aquest cas segurament amb l'eslògan "unidos vamos mejor". Personalment em sentiria molt més còmode amb una candidatura catalana amb Andorra, però a dia d'avui no hi ha altra que la candidatura es presenti a través del COE. També és cert que estem vivint un canvi climàtic, i el Pirineu no en quedarà exempt, tot al contrari.

De la mateixa manera hi ha aspectes positius que són innegables, com el fet que els JJOO són l'esdeveniment esportiu que més projecció té al món i que per tant, si es duen a terme ens farem molt més visibles del que som ara. Un altre aspecte a valorar és la promoció dels esports d'hivern al nostre país, que veient l'esport base, els nostres clubs i els nostres centres de tecnificació, prou falta ens fa.

Amb tot això el que vull dir és que ni crec que els JJOO siguin la solució dels problemes endèmics que tenim al Pirineu, com diuen alguns, ni tampoc que siguin la catàstrofe del nostre territori, com diuen uns altres. El que al meu parer ens cal és decidir quin Pirineu volem per al 2030 i també per al 2040, i jo el que vull és un Pirineu viu. Avui el que sabem és que el govern català vol realitzar les inversions que fa dècades reclamem al nostre territori, independentment de si es realitzen els JJOO, que la candidatura es presenta com un esdeveniment esportiu més, que es vol potenciar la diversificació de la nostra economia, que no es construiran infraestructures que un cop passats els JJOO no tinguin un sentit i que el que s'hagi de construir es farà en sòl urbà, i finalment, com no pot ser d'altra manera, que es realitzarà amb uns principis de sostenibilitat ambiental, social i econòmica.

Doncs amb això, i com he dit anteriorment, tenint algun dubte, jo em decanto pel sí. Crec que els JJOO no són la prioritat del Pirineu, però per mi amb un bon projecte poden ser una oportunitat pel nostre territori, i francament, no estem per deixar-ne passar cap.

Aranès al Baix Segre

JOAN-RAMON
GONZÁLEZ
ARQUEÒLEG

En plena trista polèmica pel 25 % del castellà a les aules en contra de la bona praxis de la immersió lingüística i amb el goig de que l'ós berlinès reconegui la bona feina de la Clara Simó amb el català de Lleida, voldria trencar una llança per una llengua també nostra (és la tercera oficial a Catalunya des de l'any 2010), com és l'aranès. La parla pròpia de la peculiar vall pirinenca és la variant del dialecte gascó, el més occidental dels que es parlen a l'Occitània: el vell país de la llengua d'oc! L'Aran té una idiosincràsia característica, tot i formar part d'una manera de viure comuna a tota la serralada pirinenca. Com és natural la seva llengua és part fonamental de la seva identitat, per la qual cosa cal conservar-la. Tanmateix si el nombre d'aranesos és petit, poc més de 10.000, el de parlants no va molt més enllà dels 1.500. Això és pre-

ciat o de la més recent exposició *L'Aranès, l'occità de Catalunya*, però el panorama està lluny de la normalitat que requereix l'ús habitual d'un idioma. Quan viatgem el més normal es trobar les explicacions escrites o parlades en la llengua del país i el sempitern anglès. Això passa per exemple per les comunitats de parla castellana de l'Estat, com per exemple he pogut comprovar recentment per Madrid o Andalusia. Per casa nostra també passa el mateix amb l'afegit del francès i, com no, del català. Però l'aranès no es fa de trobar fora dels límits de la Val.

Per això crec que és important destacar que el visitant del Turó de la Seu Vella pot trobar una rica oferta lingüística dels fulletons amb la informació més important que cal saber del nostre magnífic conjunt monumental. Sense dubte una clara aposta del Consorci del Turó per la can-

didatura a Patrimoni Mundial. Veritablement pocs llocs tenen una tant generosa oferta en setze llengües: català, castellano, english, français, aranés, euskera, galego, italiano, portugués, deutsch, dutch, russian, arabic, hebrew, chinese, japanese. I l'aranès és present! Ara que comença la floració primavera, molta gent gaudirà del meravellós espectacle de color vermell i blanc dels arbres fruiters que solquen les terres de la plana de Lleida i en especial del Baix Segre. Com a complement els visitants coneixeran també l'excel·lent patrimoni que té aquesta desconeguda però interessant subcomarca del Segrià. I al menys en dos llocs els nostres estimats aranesos podran trobar-se reconeguts en la seva llengua. A Seròs coneixeran la difícil història del monestir d'Avinyana, en l'atractiu audiovisual que complementa la visita, a més d'un

ROBERT CAPA A AITONA
RUTA PER L'OFFENSIVA REPUBLICANA DE NOVENBRE DE 1938

Aquest 7 de novembre de 1938, Robert Capa, periodista i fotògraf hongarès, va arribar a Aitona amb el seu equip fotogràfic i va començar a treballar. Va ser el dia que es va iniciar l'ofensiva republicana a Catalunya. Capa va aconseguir capturar un moment únic de la guerra: soldats republicans descansant després d'un lluita dur.

Adel comencem un viatge en temps e caminarem amassa damb Robert Capa per rebrebrar aquell 7 de novembre de 1938. Damb l'onga atencion e un shinhau d'imaginacion, escoltarem es esclats des projectils e es planhs des hents, tot barrejat damb el pas l'ort des soldats que se dirigissen tath combat. Capa fotografarà un episodi més dera guerra e nos hicarà ena pèth e pensaments d'aqueri omes, protagonistes desconeshudh deth reportatge.

Soldats coma es que veiguem enes l'òtos, q'ar arracòs dera Serrabrisa trobèren un bon refugi a on reposar e dihèu escriuer era darrera carta, abans d'anar a reforlhar as companhs que ja lutauen.

ocupant. Si també veiem com baix l'ús del català a tot el país, l'alarma a l'Aran és força més gran. Sortosament l'aranès és vehicular en les escoles tot i que sempre serà una llengua minoritària. Tanmateix cal recordar el poliglòtisme de la gent aranesa, la qual cosa permet no renunciar a la pròpia parla davant de les altres properes: català, castellà, francès i anglès. Però la "competència" és molt forta. La tasca que fa el Conselh Generau d'Aran i l'Acadèmia Aranesa dera Lengua Occitana no solament són necessàries sinó fonamentals per aturar i revertir la caiguda del seu ús. Recordem que la Càtedra d'Estudis Occitans de la Universitat de Lleida o la Secció d'Occità Aranés de l'Institut d'Estudis Ilerdencs, entre altres iniciatives, mantenen viva la llengua més enllà dels límits de la Val.

En diversos mitjans trobem modestes visualitzacions de la llengua, però fora d'Aran són gairebé més testimonials que una altra cosa, tot i que sempre és millor que res aquell únic programa diari o aquella columna setmanal. Hem gaudit de les edicions de la Mòstra de Cinema Oc-

segon que explica amb sentit de l'humor la troballa més curiosa i que es pot observar en la cripta arqueològica. Recordo quan es va presentar la versió aranesa de l'audiovisual el llavors director de l'Institut d'Estudis Ilerdencs, Albert Turull, digué davant l'expedició festiva que havia baixat del Pirineu que l'excel·lentitat del fet hauria de ser la norma habitual en tota l'oferta cultural de caire turístic, si més no, del país.

A Aitona seguiran les passes que l'intrèpid Robert Capa va fer el 7 de novembre de 1938 documentant la darrera ofensiva a Catalunya que va fer l'exèrcit republicà.

Els plafons que permeten aprofundir en l'emocionant experiència i comprovar 84 anys després com està el lloc on va fer una de les seves impactants fotografies ofereixen la versió aranesa que amablement el Conselh Generau va propocionar per completar la flamant ruta recent inaugurada i amb el clar missatge de donar normalitat a una llengua ben nostrada i força oblidada en general més del que caldria. *Adishatz!*